

FRA PLASTSØPPEL TIL NYE KLASSEROM

- et prosjekt i Elfenbenskysten

Undervisningsopplegg: 5-7. trinn

Fag: Samfunnsfag, KRLE, naturfag, kunst og håndverk

Om undervisningsopplegget

Undervisningsopplegget består av tre deler med ulike temaer: Elfenbenskysten, resirkulering av plast og barnerettighetene og bærekraft. Flere av oppgavene kan gjennomføres i felleskap i klassen og andre oppgaver kan gjøres som selvstendig arbeid. Det er helt valgfritt å gjennomføre alle oppgavene. Dere står fritt til å velge de som passer til deres undervisning.

Side	Innhold	Varighet	Trinn
	Elfenbenskysten	45 min	5 - 7
02	Tekst: Om Elfenbenskysten		
03	Oppgaver		
	Forsøpling og resirkulering av plast	4 timer	5 - 7
04	Tekst: Klasserom bygget av plastavfall		
05	Oppgaver		
06	Tekst: Historien om Marie		
07	Oppgaver		
	Barns rettigheter og bærekraft	60 min	5 - 7
08	Tekst: Barnerettighetene		
09	Oppgaver og Kahoot-quiz		
10	Tekst og oppgaver: Bærekraftsmålene		

Elfenbenskysten

FAKTABOKS

Offisielt navn: République de Côte d'Ivoire

Innbyggertall: Ca. 29,4 millioner (2022)

Offisielt språk: Fransk

Nasjonaldag: 7. august

Verdensdel: Afrika

Nasjonaldyr: Afrikansk elefant

Naboland: Ghana, Burkina Faso, Mali,
Guinea og Liberia

Om landet

Elfenbenskysten ligger i Afrika og har en befolkning på ca. 30 millioner. Det er like mange mennesker som i hele Norden. Elfenbenskysten er en tidligere fransk koloni, som betyr at Frankrike tok landet deres og mesteparten av det de lagde. Elfenbenskysten var en fransk koloni i nesten hundre år, fra 1880 til 1960. Det er derfor de snakker fransk fremdeles, men de har også 78 egne språk.

Elfenbenskysten er verdens største produsent av kakaobønner. Sammen med nabolandet Ghana, gror de faktisk 2/3 av hele verdens kakaobønner! Norsk sjokolade blir stort sett laget av kakaobønner fra Elfenbenskysten og Ghana. Når du spiser sjokolade eller drikker kakao, er det mest sannsynlig fra Elfenbenskysten.

Selv om Elfenbenskysten selger mye kakao, er pengene urettferdig fordelt. Derfor er det mange i landet som er fattige nå. I 1999 startet en borgerkrig som varte lenge, og det er fortsatt litt uroligheter i landet. Dette har hatt store konsekvenser for mange barn og unge. I dag er det omtrent 1,6 millioner barn som ikke får gå på skole. Det fins rett og slett ikke nok skoler.

En kakaobønne fra Elfenbenskysten.

Jentene (10) går på skole i Elfenbenskysten

Elfenbenskysten

Oppgaver

- A) Finn Elfenbenskysten på kartet. Hvilke land grenser til Elfenbenskysten?
- B) Hva kan du spise i Norge som har kakao fra Elfenbenskysten?
- C) Når ble Elfenbenskysten et selvstendig land?
- D) Hvor mange barn og unge er det som ikke kan gå på skole i Elfenbenskysten?
- E) Diskuter i små grupper først og så i plenum:
 - 1. Hva gjør barn når de ikke kan gå på skole i det hele tatt?
 - 2. Hvordan går det med barn som aldri lærer seg å lese og skrive?

Klasserom bygget av plastavfall

Hva er problemene?

→ Mangel på skolegang

I Elfenbenskysten er det 1,6 millioner barn og unge som ikke går på skole. En av hovedgrunnene til dette, er mangel på skoler og klasserom. 1,6 millioner barn er flere barn enn det bor i hele Norge.

→ Dårlig søppelhåndtering

Et annet problem er at 288 tonn plast blir produsert hver dag. Kun 5% av dette blir resirkulert. For å forstå disse tallene, kan vi sammenligne det med elefanter. En elefant veier ca. 6 tonn. Derfor kan vi si at 288 tonn plast veier like mye som 48 elefanter! Og de 5% med plast som blir resirkulert som tilsvarer 14,4 tonn = litt mer enn 2 elefanter.

→ Alvorlige sykdommer

60 % av alvorlige sykdommer hos barn i Elfenbenskysten, skyldes dårlig søppelhåndtering. Mye av plasten i Elfenbenskysten havner i havet, der hvor barn bor og leker eller på store søppelhauger. Flere barn blir syke og får diaré og malaria som følge av forurensning. Plastsøppelet fylles med regnvann, som inneholder bakterier, virus, parasitter og småfluer.

En av sykdommene barna kan få heter malaria, og skyldes malariamyggen. Myggen legger eggene sine i vannet som samler seg rundt søppelet. Andre sykdommer som barna får, kan skyldes forurenset drikkevann, forurenset mat eller smitte fra person-til-person.

Klasserom bygget av plastavfall

Hva kan være løsningen?

→ Bygge skoler av plastavfall

UNICEF samarbeider med et selskap som heter Conceptos Plasticos. De har funnet en løsning på problemene ved å resirkulere plastavfall som flasker, poser og bildekk (m.m) som blir smeltet om og formet til murstein.

Se for deg legoklosser. Disse «mursteinene» kan i likhet med legoklosser bygges uten at man trenger lim for å sette dem sammen. Det tar derfor veldig kort tid å bygge skolene av plast. Slik får elevene raskt tilgang på et klasserom.

Flere kvinner som tidligere ikke hadde jobb, får nå betalt for å rydde og samle plasten. Den leveres til fabrikken. Slik får de penger til å ta vare på familiene sine.

Oppgaver

- A) Hva gjør UNICEF i samarbeid med Conceptos Plasticos med plasten?
- B) Hvilke ting i klasserommet deres er laget av plast?
- C) Hva er skolen deres laget av?
- D) Hvordan tror dere at det er å bo et sted med så mye søppel overalt?

Fellesoppgaver

- A) Hvordan bygger man med lego?
- B) Gå en runde rundt skolen sammen og se hvor mye plast som du finner.
 - 1. Hvor mye plast fant dere?
 - 2. Hvor burde plasten egentlig ha vært?

I neste oppgave trenger du: lego/duplo, kapla/jenga/ispinner og hyssing.

- C) La oss prøve å se hva som er best å bygge med av tre og plast. Gå i grupper på 2-4.
 - 1. Bygg først en mini-skole som er laget av tre og hyssing.
 - 2. Bygg en mini-skole som er laget av plast. Bruk lego eller duplo-klosser.
 - 3. Hvilke materialer var lettest å bygge med?
 - 4. Hvilken skole er enklest å ødelegge?

Alternativ oppgave C :

Elevene kan ta med plast hjemmefra eller dere kan samle plast fra skoleområdet. Vask plasten og lag deres egen mini-skole av resirkulert plast.

Denne lego-skolen er laget av elever på Jørstadmoen skole

Historien om Marie

Marie Aya er en 9 år gammel jente. Hun kommer fra Toumoudi-Sakassou i Elfenbenskysten. Det er en bygd med litt over to-tusen innbyggere. Bygda hun kommer fra har prioritert utdanning lenge.

Selv før plastskolen ble bygd, hadde de laget en skole av tre og jord. Hvor de inviterte barn fra nabobygdene også for å gå på skole. Skolen fungerte, men hadde ikke strøm, vann, toaletter eller lys. Barna måtte gå på do ute, som gjorde at de kunne få myggstikk. Da kunne de få sykdommer som malaria. Når corona-pandemien kom, måtte skolen stenge.

Takket være de som har løpt UNICEF-runden, kunne UNICEF bygge en ny skole av plast i Toumoudi-Sakassou. Den har solcellepanel, egne toaletter, lys og er isolert for vær og vind.

«Vi har en ny skole, og den er så fin! Når det er varmt, kjenner vi ikke varmen, og når det regner er det tørt. Nå har vi til og med strøm og lys. Jeg har det bra her. Jeg har lyst til å bli lærer og undervise på en skole som denne!» - Marie

Oppgaver

Reflekter sammen om teksten

- Enten i grupper eller høyt i klassen

- A) Hva er den nye skolen laget av?
- B) Hva var den gamle skolen laget av?
- C) Hva synes Marie er så fint med den nye skolen?
- D) Hva synes du er fint med din skole?

Barnerettighetene

Barnerettighetene er det aller viktigste barn må ha for å få en trygg og sunn oppvekst. En rettighet er noe du får når du blir født. Ingen har lov til å ta dine rettigheter fra deg. Ikke foreldrene dine og ikke de andre barna. Mange tror at barnerettighetene er til for barn i fattige land, men rettighetene er for barn i hele verden. Inkludert alle barna i klassen. En rettighet skal beskytte oss, så vi får mat når vi trenger det og har noen som kan ta vare på oss. Men vi har også andre rettigheter, som retten til å si hva vi mener og å tro på det vi vil.

Barnerettighetene er skrevet ned i FNs barnekonvensjon og gjelder for alle barn under 18 år. En oversikt over alle rettighetene kan du finne på plakaten med barnerettighetene og på nettsiden www.unicef.no/skole/junior/barnerettighetene.

Oppgaver

Reflekter sammen om teksten

- A) Hvem er beskyttet av barnerettighetene?
- B) Del klassen i små grupper (2-3) og la alle gruppene velge ut en rettighet eller fordel rettigheter på gruppene. Har dere rettighetskort fra UNICEF kan dere bruke de. Gruppene skal diskutere følgende spørsmål:
- 1) Hvorfor er denne rettigheten viktig?
 - 2) Hva kunne hendt hvis barn ikke hadde denne rettigheten?
 - 3) Er denne rettigheten viktig for gruppen?
- C) Diskuter rettighetene gruppene har valgt/fått i plenum. Er det noen likhetstrekk?
- D) Hvilke rettigheter blir brutt når det er mye forurensing og forsøpling?
- E) Hvilke rettigheter blir brutt når barna ikke kan gå på skole?
- F) Spill Kahoot om barnerettighetene: unicef.no/kahoot-om-barnerettighetene

Bærekraftsmålene

Hvert år samles verdens ledere i FNs generalforsamling. I 2015 ble de enige om en plan for en bedre verden. Planen er 17 mål som skal nås innen 2030. De kalles FNs bærekraftsmål.

Oppgaver

- A) Se på bærekraftsmålene sammen:
<https://www.unicef.no/skole/junior/barekraftsmal>.
Se gjerne også filmen lenger ned på siden og snakk sammen om bærekraftsmålene.
- B)

Print de gjerne ut og ha de hengende i klasserommet.

Hvilke bærekraftsmål jobber vi med når vi bygger skoler med resirkulert plast? Diskuter i klassen eller i grupper.